

Otázka: Zásobovací činnost podniku

Předmět: Účetnictví

Přidal(a): smajl

K provozování hlavní činnosti musí být firma vybavena určitým majetkem

-> **tento majetek členíme na:**

- dlouhodobý majetek
- oběžný majetek

Oběžný majetek

- ve výrobním procesu prochází určitým koloběhem, tzn. že při výrobě mění svojí podobu, jeho doba použitelnosti je kratší než 1 rok a jeho cena nepřesahuje určitou hranici (40 000 Kč pro rok 2005)

Zásobování

- je podniková činnost, kterou si firma zajišťuje všechny potřebný materiál včetně vody a

energií

- cílem zásobování je zajistit tento materiál v potřebném množství, kvalitě, čase a za přijatelné ceny
- zásobovací činnost zajišťuje **zásobovací útvar** ve spolupráci s **útvarem marketingu**, který se zabývá průzkumem trhu, surovin a materiálu
 - zásobovací činnost zahrnuje tyto činnosti:

1) Zjišťování potřeby materiálu a volbu vhodného dodavatele

- zjišťujeme cenu, kvalitu, lhůty, spolehlivost

2) Jednání s dodavatelem a uzavření kupní smlouvy

- uzavření kupní smlouvy předchází většinou poptávka ze strany odběratele, na kterou dodavatel reaguje nabídkou, která je pro něj závazná
- na nabídku reaguje odběratel objednávkou

3) Zjištění dodávky, kontrola došlého materiálu a jeho příjem na sklad

4) Skladování materiálu a jeho výdej do spotřeby

- materiál můžeme zajišťovat těmito způsoby:
 - **vlastní výrobu** – např. těžba hlíny na výrobu cihel
 - **kooperací** (= spolupráci) s jiným podnikem
 - **nákupem od dodavatele**

Členění zásob

- **materiálové zásoby**
- **zásoby vlastní výroby**

a) nedokončená výroba – jsou rozpracované výrobky, které ještě neprošli všemi fázemi výrobního procesu a nelze je samostatně prodávat

b) polotovary – mají dokončenou určitou část výrobního procesu a mohou se tedy i samostatně prodávat (např. v oblasti potravinářství)

c) hotové výrobky – jsou dokončené předměty vlastní výroby určené k prodeji mimo podnik

- **zvířata** – např. ryby, drůbež, včelstva
- **zboží** – podnik je nakupuje a v nezměněném stavu prodává (největší zásoby ve zboží mají obchodní podniky)

Členění materiálových zásob

- **suroviny a základní materiál**
 - při výrobním procesu přechází do výrobku a tvoří jeho podstatu (např. dřevo, mouka, látka, ...)
- **pomocný materiál**
 - přechází do výrobku, ale netvoří jeho podstatu, pouze vylepšuje vzhled nebo vlastnosti
- **provozovací látky**
 - slouží k provozu podniku jako celku, (např. pohonné hmoty, oleje, ...)
- **náhradní díly**
 - slouží k opravám dlouhodobého majetku
- **obaly**
 - slouží k uchování a přepravě materiálu, zboží a členíme je na vratné a nevratné
- **drobný hmotný majetek**
 - má pořizovací cenu nižší než 40 000 Kč, ale jeho doba užívání je většinou delší než 1 rok (např. počítač, mobilní telefon, ...)

Spotřeba materiálu

- v běžném období odhadujeme spotřebu materiálu pro období příští (např. měsíc, čtvrtletí, rok)
- z tohoto odhadu pak určíme velikost nákupu materiálu pro příští období

- vycházíme z toho, že na začátku nového období máme ještě na skladě část materiálu z minulého období a na konci nového období musíme mít na sklad také určitou zásobu, aby nebyla přerušena plynulost výroby
- nákup = spotřeba materiálu + konečná zásoba - počáteční zásoba
$$S + KZ - PZ =$$
- základem pro výpočet spotřeby materiálu je plán výroby na příští období
- pro stanovení spotřeby materiálu se používají 2 metody:

1. **spotřeba podle THN (= technickohospodářských norem)**

- norma spotřeby materiálu stanový nezbytně nutné množství materiálu na 1 výrobek
- stanovuje se různými výpočty a měřeními a musí zahrnovat

a) užitečnou spotřebu (materiál, který zůstane ve výrobku)

b) neužitečnou spotřebu (nutný odpad)

- velikost normy spotřeby materiálu závisí:
 - na složitosti výrobku
 - na způsobu výroby (např. vrtáním vzniká větší odpad než odléváním)
 - na kvalitě materiálu
 - na kvalitě strojů a jejich obsluhy na výchozích rozměrech materiálu
- celková spotřeba materiálu = norma spotřeby na 1 ks x počet plánovaných výrobků

2. **spotřeba podle statických údajů, tzn. indexní metodou**

- vychází ze spotřeby materiálu z minulého období a tuto spotřebu zvyšujeme nebo snižujeme podle plánu výroby
- tato metoda nemotivuje ke snižování spotřeby materiálu, a proto ji používáme pouze u levnějších materiálů nebo materiálů používaných v malém množství

př. V loňském roce podnik spotřeboval 1500 l barvy. Pro letošní rok plánujeme zvýšit výrobu o 3% a zároveň snížit spotřebu materiálu o 2%. Vypočtete:

a) spotřebu materiálu v l pro letošní rok

b) spotřebu materiálu v Kč, jestliže 1 l barvy = 75 Kč

a) $1,03 \times 1\,500 = 1\,545$ (zvýšení); $0,98 \times 1\,545 = 1\,514,1$ (snížení) spotřeba materiálu

b) $75 \times 1\,514,1 = 113\,557,5$ Kč

Velikost zásoby

zásoby materiálu v podniku tvoří

- **běžná zásoba** – slouží ke každodenní výrobě
- **pojistná zásoba** – slouží ke krytí výkyvů např. při zpoždění dodávky
- **technická zásoba** -tvoří se pouze v některých podnicích,kde je nutné materiál před výrobou nějakým způsobem upravovat např. řezat, nechat vyschnout dřevo, ...
- **příležitostná zásoba** – vyskytuje se nahodile např. při využití slev při nákupu

Celková zásoba = běžná zásoba + pojistná zásoba + (technická zásoba + příležitostná zásoba)

zásoby by měli být co nejnižší, protože:

- vysoké zásoby vážou finanční prostředky, které by podnik mohl využít jinde
- vysoké zásoby vyvolávají další náklady, např. mzdy, odpisy, nájemné ve skladech, ...
- vysoké zásoby přinášejí riziko, že poklesne zájem na trhu a zboží vyrobené ze starého materiálu se neprodá

- **optimální zásoba:**

- z hlediska finančního váže co nejmenší množství finančních prostředků
- z hlediska výroby zabezpečuje stálý přísun materiálu tak, aby se výroba nezastavila

- **na velikost zásob působí celá řada faktorů**, např.:
- *vzdálenost dodavatele a druh dopravy* – při větší vzdálenosti nebo nespolehlivé dopravě musíme mít větší pojistnou zásobu
- *častost dodávek* – pokud probíhají dodávky velmi často, může mít nízkou pojistnou zásobu
- *srovnání nákladů na nákup a na skladování* – pokud jsou náklady na skladování vyšší, je třeba nakupovat menší zásoby
- optimální zásoba se může časem měnit, např. v zimě může být vyšší

Stanovení minimální zásoby

- pokud se materiál nenakupuje pravidelně nebo jde o méně důležité druhy, využívá se tzv. **minimální zásoba**
- minimální zásoba = pod jakou výši nemá zásoba klesnout, aby nebyla ohrožena plynulost výroby
- minimální zásoba je ovlivňována **dodací lhůtou** (= doba od okamžiku dodání objednávky ke skutečnému dodání)

Stanovení maximální zásoby

- maximální zásoba je množství materiálu, které by nemělo být překročeno, abychom neměli v zásobách vázáno mnoho finančních prostředků a aby dostačovala kapacita skladů
- maximální zásoba má být tak velká, aby zabezpečila dobu mezi dvěma dodávkami + dobu dodací lhůty
- minimální a maximální zásoba umožňují držet určitou hladinu zásob, ale nevyjadřují jaká má být **zásoba optimální** (průměrná)
- tuto zásobu vypočteme následujícím způsobem:

a) časovou normou zásob (ve dnech)

časová norma zásob = dodávkový cyklus/2 + pojistná zásoba + technická zásoba

- všechny tyto údaje jsou ve dnech a stanovují na jak dlouho máme zajištěnou zásobu pro výrobu
- dodávkový cyklus = doba mezi dvěma dodávkami

b) normovanou zásobu (v *naturálních jednotkách*)

- **normovaná zásoba** = časová norma zásob **x** průměrná denní spotřeba materiálu

c) normativ zásob (v Kč)

- **normativ zásob** = normovaná zásoba **x** cena za jednotku

př. Vypočtete optimální zásobu v naturálních jednotkách i peněžních jednotkách, jestliže dodávkový cyklus je 52 minut, pojistná zásoba je 5 dnů a technická zásoba 15 dnů, průměrná denní spotřeba je 5 m³, cena za 1 m³ je 800 Kč.

a) + 5 + 15 = 46 dnů (časová norma zásob)

b) 46 x 5 = 230 m³ (normovaná zásoba)

c) 230 x 800 = 184 000 Kč (normativ zásob)

Řízení zásob

- je usměrňování velikosti zásob tak, aby zajistily plynulou výrobu a nevázaly příliš mnoho finančních prostředků
- nejvíce se musíme zabývat materiálem, který je drahý a kterého spotřebujeme ve výrobě velké množství

- existují dvě metody řízení zásob:

metoda A B C

- při této metodě rozdělme veškerý materiál v podniku do tří skupin:

A - obsahuje nejpoužívanější materiál, který se na celkové spotřebě materiálu podílí cca 80 %

- u tohoto materiálu počítáme normu spotřeby a vypočítáváme optimální zásobu
- dále vypočítáváme minimální a maximální zásobu

B - jsou méně používané druhy materiálu, u kterých je krátká dodací lhůta, tento materiál se na spotřebě podílí cca 15 %

- určujeme u něj pouze minimální zásobu, při které vystavíme novou objednávku

C - zahrnuje zbylý materiál cca 5 %, který lze běžně nakoupit a proto jej nakupujeme podle potřeby (např. mycí a čisticí prostředky, kancelářské potřeby, ...)

metoda JUST IN TIME (= včas)

- dodávky materiálu probíhají v okamžiku, kdy jej odběratel potřebuje ve výrobě
- materiál neskladujeme, ale dáváme ho rovnou do spotřeby
- dodavatelské firmy jsou často budovány v blízkosti odběratele
- dodavatel musí mít kvalitní materiál, protože není příliš času na jeho kontrolu
- mezi dodavatelem a odběratelem musí probíhat spolehlivá komunikace
- v současné době existuje mnoho počítačových programů, které umožňují u každého materiálu zadat minimální zásobu a počítač upozorní, že je čas na vystavení nové objednávky

Logistika

= věda, která se zabývá celým procesem pořizování zásob od zajištění potřeby materiálu přes

volbu vhodného dodavatele, zajištění dopravy, přijetí materiálu a jeho přejímku, skladování a výdej do spotřeby

- ve velkých podnicích se často vytváří samostatné oddělení pro logistiku

Průběh zásobování

1. *po výběru vhodného dodavatele uzavíráme kupní smlouvu;*

- tuto smlouvu lze uzavřít i ústní formou, vhodnější je forma písemná
- kupní smlouvu může nahradit také objednávka pokud má potřebné náležitosti a je potvrzena ze strany dodavatele

2. *dodavatel zasílá zboží;*

- zásilka může být k odběrateli přepravena dopravním prostředkem dodavatele, odběratele nebo veřejného přepravce

3. *odběratel je při přijetí zboží povinen zboží zkontrolovat při přejímce zboží;*

- přejímka se uskutečňuje po stránce :

a) kvantitativní = měření, vážení, počítání kusů, ...

b) kvalitativní = kontrola jakosti g tato kontrola může být:

- **úplná**
- **statistická** - kontrolujeme pouze část dodávky podle předem určené metody, např. každý padesátý výrobek
- **namátková** - výrobky ke kontrole vybíráme náhodně

– statistickou a namátkovou kontrolou provádíme u materiálů dodávaných ve velkém množství (hřebíky, dřevo, ...) a u materiálů, které kontrolou podléhají zkáze (konzervy, potraviny, ...)

- pokud kontrolou zjistíme závady, zboží reklamujeme a nedáváme pokyn k proplacení faktury
- pokud v dodávce nejsou závady, dáváme pokyn k proplacení faktury a zboží předáváme

na sklad

- **Fyzický tok materiálu**

- **Informační tok při dodávce materiálu**

- jsou doklady, které provázejí materiál na cestě od dodavatele k odběrateli

dodací list

- vystavuje jej dodavatel pro kontrolu zboží, které zasílá odběrateli
- dodací list musí přijít zároveň s dodávkou, aby odběratel mohl provést **přejímku**

faktura

- jedná se o daňový doklad, který slouží k zanesení do účetnictví k zúčtování DPH a k uhrazení závazku

-

příjemka

- tento doklad se vystavuje při přijetí zboží do skladu odběratele
- jedná se o tzv. **multidruhový doklad** g na 1 příjemku můžeme do skladu přijmout i více druhů materiálu

skladní karta

- jedná se o tzv. **jednodruhový doklad** g pro každý druh materiálu vedeme zvláštní skladní kartu

- na této kartě jsou zaznamenávány přírůstky materiálu při jeho výdeji do spotřeby a konečný zůstatek materiálu na skladě
- skladní karta dává přehled o aktuálním stavu materiálu na skladě

výdejka

- slouží k výdeji materiálu ze skladu do výroby
- jedná se o jednorázový, multidruhový doklad

vyřizování reklamací

- reklamace se vyřizují písemnou formou bezprostředně po objevení závady
- reklamace se řeší podle typu závady

a) u odstranitelných vad má odběratel nárok na:

- doplnění chybějícího množství
- bezplatné odstranění vady
- slevu z ceny

b) u neodstranitelných vad na:

- odstoupení od smlouvy (vrácením zboží a peněz)
- výměnou zboží za bez vadné
- slevu z ceny, pokud vada nebrání používání věci

Skladování materiálu

- velikost zásob ovlivňuje i velikost skladu a naopak
- firmy mohou zvolit dva způsoby skladování:

a) centralizované

– jedná se většinou o 1 velký sklad, který umožňuje vysoký stupeň automatizace, jednodušší kontrolu a pokles nákladů na skladování

– nevýhodou může být větší vzdálenost od různých závodů podniku a tím i vyšší náklady na dopravu

b) decentralizované

– podnik má více menších skladů, např. u každého závodu

– výhody a nevýhody jsou opačné než za a)

- podle povahy skladovaného materiálu rozlišujeme sklady:

a) otevřené – jedná se o ohrazený venkovní prostor, např. stromky, kámen, zvířata, ...

b) polokryté – např. přístřešek pro písek, dřevo, šterk, zvířata, ...

c) kryté – budovy, haly pro obuv, oděvy, ...

+ speciálně kryté – např. mrazící boxy, chladící boxy na jogurty, maso, ...

- podle rozpracovanosti materiálu rozeznáváme v podniku tři typy skladů:

a) nákupní sklady – podnik zde ukládá nakoupený materiál

b) mezisklady – podnik zde ukládá polotovary a nedokončené výrobky

c) odbytové sklady – podnik zde ukládá hotové výrobky

Měření rychlosti obratu zásob

- k měření rychlosti obrátu zásob používáme různé ukazatele:

1. Počet obrátek zásob = celková spotřeba/průměrná spotřeba

– tento ukazatel udává kolikrát za rok projde materiál celým koloběhem

2. Doba obrátu zásob = 360/počet obrátek zásob

– udává za kolik dnů proběhne jeden koloběh

př. Firma spotřebuje za rok materiál za 12 mil. Kč. Průměrná zásoba je za 3 mil. Kč.
Vypočtete:

a) počet obrátek = = 4 obraty

b) dobu obrátu = = 90 dnů